

„Se nő, se zsidó”? Diplomáselit-felfogások és a numerus clausus

Míg ma már nem szorul bizonyításra, hogy a numerus clausus az állampolgári jogok korlátozásának egyik eklatáns példája, jóval kevésbé ismert a nők egyetemi felvételének két világháború közötti, olykor igen drasztikus korlátozása, bizonyos időszakokban és egyes helyeken teljes tilalma. A korlátozások és a tilalom „indoklásaként” mindkét esetben az I. világháború utáni területvesztés okozta értelmiségi munkanélküliségre volt szokás hivatkozni. Ha azonban közelebbről vesszük szemügyre a kérdést, azt láthatjuk, hogy már az I. világháború idején megfogalmazódtak rosszalló vélemények az egyetemeken tanuló nők növekvő arányának láttán: a hagyományos nőfelfogással, a konvencionális női szerepekkel nem volt összeegyeztethető a felsőfokú képzettségű nők megjelenése a társadalom addig férfiak számára fenntartott területein. De a zsidók értelmiségi felülreprezentáltságának kárhóztatásával sem várták meg a trianoni békeszerződést azok, akik szerint ügyelni kell arra, hogy „az ország területén lakó egyes népfajokhoz és nemzetiségekhez tartozó ifjak arányszáma a hallgatók közt lehetőleg elérje az illető népfaj vagy nemzetiség országos arányszámát, de legalább kitegye annak kilenctizedrészét”. Előadásomban azt kívánom vizsgálni, milyen diplomás elitkép megvalósulását kívánta szolgálni a két világháború közötti időszak egyetemjárással kapcsolatos jogi szabályozása.